

*ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ἑμᾶς.*³¹

Ako ikad, treba vjernici da u današnje doba, kad toliki postaviše sjekiru na fundamenta svete vjere naše, mole utjehu milost i mir Duha sv., da im zaštiti najdragocjeniji poklad čistoga evanđelja, protiv niskih, putenih, oholih duša i grabežljivih vukova u ovčjem odijelu, koji se rugaju onome, što je nama najsvetije i grozničavo rade, da razore i opustoše Crkvu Kristovu. Ergo: Veni Creator Spiritus! Veni sancte Spiritus!

Mislimo, da smo ukratko osvijetlili srodnost prekrasnih naših odlomaka. Predivni su, jer ih govorio onaj, koji je vječna Mudrost, vječni *λόγος* i najnježniji Sin čovječji, a nedostiživi su i preslatki, jer podržaje u njima najljepšu harmoniju ona krepost, koja je vez savršenstva,³² krepost, koja nikad ne propada.³³

Dr. Franjo Zagoda.

Dogmatske bilješke.

Zgodan predlog za rješenje pitanja o oprost. Čitateljima „Bogosl. Smotre“ bit će dobro poznato, kako mnogi bogoslovi da i čitave škole istočnih autokefalnih crkvi govore s nekom pogrdom o nauci katoličke Crkve o oprost. Iz njihova pisanja proizlazi, da oni ne znaju, ili ne će da znadu, što uči kat. Crkva o oprost. — (Cfr. „Полемичко богословље“ od Eriphanovića — preveo Petar Protić.)

Katolički bogoslovi, koji rade oko sjedinjenja odijeljene istočne Crkve s katoličkom, raspravljali su već i o tom pitanju na velehradskim sastancima, u publikacijama Velehradске akademije, a na slijedećem bi se sastanku imalo ex professo o tome raspravljati, da se tako što jasnije pokaže bogoslovima istoč. autokefalnih Crkvi, kako ne rade u suglasju s naukom Crkve prvih vijekova poričući nauku kat. Crkve o oprost. Odbor Velehradskih sastanaka redovito šalje svoj program rada i raznim ruskim bogoslovnim akademijama, pa to je i bilo povodom, da je učeni ruski profesor N. Glubokovskij stavio nekoliko krasnih pitanja u „Cerkovnom Vjesniku“ br. 10. str. 316. ex 1913. na

³¹ Mat. 7, 6.

³² Kološ 3, 14: *ἐπὶ πάντων δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἧ ἔστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος.*

³³ I. Kor. 13, 8: *ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει.*

ruske bogoslove i pozivlje ih, neka objektivno, temeljito i svestrano na njih odgovore i neka ih pošalju na odbor Velehradskih sastanaka u Prag, gdje će se prevesti na lat. jezik, povratiti na pregled auktorima i tako odobreni od samih auktora, pročitati će se na sastanku kat. bogoslova u Velehradu.

Pitanja su slijedeća :

1. U koliko je sam pojam o preobilnoj zadovoljštini Gospoda Isusa Hrista Spasitelja i Svetaca u protuslovlju s pojimanjem Sv. Pisma ? 2. Pravoslavno tumačenje i razlaganje onih biblijskih tekstova, koje navode katolici, da dokažu svoju nauku de thesauro Ecclesiae. 3. Kako pojimaju navedenu katoličku nauku pravoslavni bogoslovi i filozofi? 4. Kako tumače pravoslavni bogoslovi to, da liturgičke i druge crkvene knjige dozvoljuju djelomično i potpuno oprostjenje naložene epitimije? — U tome je bitna poteškoća. Epitimija se naime odreguje, da se udovolji pravdi, i ona se mora točno izvršiti, da se izgadi krivnja. Međutim ona se katkada skraćuje, a učinak se njezin ubraja u potpunoj mjeri. Stara Crkva dozvoljavala je to radi zagovora mučenika, kojih su se stradanja upisivala pokornicima kao nadopunjak nedostatka njihova kajanja. (Vidi n. pr. kod sv. Ciprijana u pismu 18. i u djelu „O palima“ 18, 19 i dr.), a ta vlast smanjivati kanonske kazne pripadala je biskupima (Sabor u Ankiri prav. 2., Nikejski sabor prav. 12.). Proizlazi, kao da se tu radi o upisivanju zasluga svetih u korist onih, koji su činili pokoru; prema tomu te zasluge kao da su bile za svece Božje preizobilne — supererrogatoria. — U koliko je osnovano to katoličko pojimanje, i da li je argumentacija katolička čvrsta? 5. Kako tumače pravoslavni bogoslovi izreke i mjesta sv. Otaca, koje navode i kojima se služe katolički bogoslovi, da dokažu i opravdaju svoju nauku o preobilnim zadovoljštinama svetih? 6. Koje tekstove i svjedočanstva sv. Otaca navode pravoslavni bogoslovi za svoju nauku zabacajući katoličku nauku o „preizobilnim zadovoljštima Svetih“!

Radi koristi vasiljenskoga djela crkvenoga bezuvjetno je veoma važno, da se na slijedećem Velehradskom sastanku pravoslavno tumačenje o toj nauci predloži objektivno temeljito i svestrano.

Ovako ruski bogoslov N. Glubokovskij.

„Bogoslovska Smotra“ nastojat će, da barem u izvratku donese odgovore bogoslova autokefalnih Crkvi na postavljena

pitanja. Razumije se, da bi nama bilo najmilije, kad bi na ta pitanja „objektivno, temeljito i svestrano“ odgovorili profesori Karlovačke ili Beogradske bogoslovije makar i u našoj smotri.

Dr. Njaradi.

Historičko-dogmatske bilješke.

Rezultati, što sam ih o nauci Agnoeta objelodanio prošle godine u „Bog. Smotri“, ne osnivaju se na djelima ni Temistija ni njegovih suvremenih protivnika, n. pr. Teodozija, patrijarke aleksandrijskoga, jer nam na žalost polemička djela spomenutih pisaca nijesu sačuvana. Ne dugo za tim našao sam ipak nekoliko fragmenata iz djela Temistija i Teodozija, koji su bili čitani na lateranskom koncilu g. 649. i na VI. opć. koncilu u Carigradu g. 680—681., da se njima pokaže, da su Temistije i Teodozije ispovijedali u Kristu isključivo jednu volju i jedno djelovanje. Ovi fragmenti utvrđuju posvema moje rezultate, što sam ih u tom pitanju iznio protiv Al. Natalisa, Gravesona, dra. Schmidu, te modernih Agnoeta: pristaša Schellovih i Lebretonovih. Teoriju o nauci Agnoeta i o polemici, što ju je Temistije vodio s Teodozijem, razviti ću u slijedećem broju „Bog. Smotre“ — a sada hoću da se osvrnem na neka djela, koja su izašla u najnovije doba, da vidimo, da li su uopće i u kojem smislu bogoslovi drugih naroda pokročili u riješenju toga pitanja.¹

¹ Na moju studiju o nauci Agnoeta osvrnule su se jedino „Riječke Novine“ u broju od 1. siječnja 1913. Među inim veli pisac „Riječkih Novina“ ovako: . . . „ipak se u čudu pitaš: a čemu ovoliki gubitak vremena na ovakav tema, gdje tisuće suvremenih pitanja kriči tražeći odgovor“. Na ovu primjedbu slobodan sam uzvratiti: 1. da je samostalno i kritičko ispitivanje dogmatsko-historijskih pitanja uopće i u 20. v. još uvijek suvremena stvar (!); 2. pogotovo pako znade ovakovo samostalno istraživanje dogmatsko-historijskih pitanja biti suvremena stvar, ako se nade suvremenih kat. bogoslova, koji na temelju stanovitoga pitanja — što ga bilo smatraju neriješenim, bilo u krivom svijetlu prikazuju — iznašaju u mnogočem slobodnije bogoslovske nazore, kao što su to u ovom slučaju n. pr. Schell i Lebreton; 3. Prema tomu držim, da sam ja bio suvremen, kada sam se dao na istraživanje pitanja o nauci Agnoeta ponajpače zato, da rečenim bogoslovima skršim temelj, na kojemu osnivaju svoje smjele tvrdnje. A da sam potpunoma uspio, posvjedočio mi je bilo pismeno bilo usmeno ne jedan od francuskih i njemačkih naučnjaka. Tko toga nezna ili nema pred očima — taj će se poput pisca „Riječkih Novina“ čuditi, da sam se dao na ovoliki „gubitak vremena“ — te u 20. vijeku „vijeku tisuće suvremenih pitanja“ što no „kriče tražeći odgovor“, objelo-